

ТӨРӨППҮҮТ, ОСКУОЛАНЫ СИТИМНИЙ СҮРҮН КҮҮС -- ТӨРӨППҮТ КЭМИТИЭТТЭРЭ

И.Г. Тимофеев - Тсплоухов айылдан «Оюу сыйтар кишин» дынынгээр дээр коргын дөхжилтэн чорчынин, ыкын ыйын 24-кин күнүтээр «Россия нийтлэгээ» Чурагтын замы гүмсүүтүн, Чурагты улсуудын урхажа управлениенын тэрбийнтигин, улусын ашиг министрийн «Бастыг төрөштүг сүйтэ» конкурса булган аяла.

Үрүкү оттүлгөмөнүктөрөзини күзекин
ъытылпара. Быйыл үзүэ сонун сүрөөн
күштерин, тутулун уларытаг, үзүнтүг
дүйнүүтүн, терогуттүрбөйтин дис-эрэ
иниңиз сиритапы таңшыбыт. Быйысты
курада согу осуңлаштан торуптук субоз
куен көрүстүтор. Кийилер бары кустовай
керүү кайыны шахтара булаттар.

Бу улахан тэрбийнэ ыргылтын ылан күонцурсандыры эзэртээсээгээр: улус байылсын социалыч болтууроосаа салбуу-йаны О.Ф.Петрова, «Россия ийгээр» общественний хамсанын Саха сирингээи салайшчныг П.П.Борисова, «Россия ийгээр» хамсанын улуустааны салайшчныг А.Д.Ноговицын, Хатыльшагы «Нуургуун» уүйишн сэргийнээсэй, общественний хамсанын чилингэю Т.Н.Ефремова.

Оксуза сүрүн күүлэ – төрөлгүүт. Үердээ, инэр үлбэр, сөнөө илүү түншэвьга, чад слову өзүүтгөннинг, дыналиягра қылтын-сүрүнүүгөрин хайжсан буснаар. Қирж үс түнүмжин ыштынынга. Бастаки түнүмжээс төрөлгүүт юмниээтээр үзүүгөрийн-хамнастарын бийлигинээрдигор, иваас түнүмжээс айр үзүүгөрийн көрдөрүүлээр, үйүс түнүмжээс төрөлгүүттээр быистапкаларын

Сэргэх өвлийн

“БИБЛИОНОЧЬ - 2016”

Библиотека үзтэгээр саныттан –санга сүүрээнээр кийрэлтээр, албанчны хайхар, кинигэр институтын тарьж съяцлаах-соруктаах арамы интэрнэтний тэрээнишээр ынтын газар. Биш онцук Россия үргүүчин книг сэргээрийн ылбагт дэвшилтийн “Библионочь” дэх тэргүүн буудар.

Быйыл биңиги библиотекабыт иштес сыйлын “Библиончы” тәрсебинни ылтта. Олус киңиң инглиздіккій программалар, албаз киңиң қалыптың күтпаш, бары уәрзен-көтөн тарғасынтырылған тәрійінчілер бейзбіт да астын-
сызы зоринчи ылпар былашыла. Оның тәсіг киңиң уонна ізнилісіннэлдек түүннары түпсарын оңору сыйындырылғанымыт киңигү үткелден быстараптың жағын ыңадынтар соғыро жардат.

ныбыг. Калбит ынчылтыптары библиотекарлар Матрена Николаевна Захарова уонна Саргыланча Кончарисана Флегонтова истиң

мичеэрийн корустулар уснын хас бицдийн ийнхээ спиринг-лотерея сочинягын, бары суруунын сүүбэн үертуулж Букароффинг - бу эрэг онногийн газарчилсан, алхыг хийнгээрэн бу кун алдан альн шаардчильстийн шаастастайшар. Букароффингийн сан бийнчээ зөвхөн хийнгэни азайбыгтар. Кырдык, хас бицдийн ыалга азайын баран тахын сэргээж байсан. Ону шаардчильж бойс-бэнгээрэн калтаж шаастсан азыхаахтарын сеп. Библиотека бу сонун саадалынны

Афанасьева, "Почта России"
Чурапчылтаңызы салатын
специалиста С.И. Семёнова ола.

Библиотека суройтчылардың
жылга ынса сабактозуктук узелип,
олоктоох аалтардай
айымнышарын, суройтуларын
аудамчыга төрөли, көрсүтүүри
оргийни, иззиз сурекчендерин
былты - бийлик узобиг сүрүн
коркмасынан берген.

сокуктарынан онын дардарынан
“Библионочь” тэрэзин күүгүүтөх
жадылтарынан бийлиг алохторок
сүрүйатчыларбыг булагулар.
Бийлигин төхө да компьютер, араас
байгаа информационный технология
шокхутууга бигээтийг кирибтэй
эмизэр солордорбут, ханигжи
абуусон аваар, үерххүү-үүзэ
Уналыж литературая наадлыар
аудионьшлар зөвхөн эр. Бу кийз
ийнги бастыг
аудионьшларбыгын шарттар
үтпэрийн нь гар, “Сана оюх”
ийншилэг тахсыбыг “Кинес эйгээ”
интегрийнэж хувьындаахтара
осороджин идээ. Кийз мөнгөн

аудиоданшылар, книж усна
ниң ыкса сибистемээр,
аудаччыларбыт книж
обиастары бушлан кибиттар
тиман сизерини ынта. Ол кур-
ук Остан Бендер, Лиса Алиса,
Мары Искусница, Варвара Крас-
авиця. Коса юлди
библиотекарды эздердөйттор,
Остан Бендер булбут Дима
Никонов книж геройн ыралып
заткет. Гран-прины
аудаччылыктада Надежда Гуляева
тыла, Библиотека кыргызтарын

ансамбльца, диктор-королюластай ырыншылтар Светлана Егорова, Борис Васильев музикальный жюриз биордитор. Салтыны ышадылттары "Чай у Варвары" хоско нууччалының эрексон сараланваах ыргылтар корсөн, сыйлаштардан сыйлас чайын, барыланылаах бубликтынан сундузитор. Сорохтор Анастасия Васильевна Собакина буруонан киергэл оюгор (сулж) маастар кызаңылгар сыйлан бойшериизэр коро костуулгох аяргэл оюннүүлар. Надежда Прокопьевна Ахматова тананы ыбынылга түшнэс суббори биорд "Мэри Кий" консультант-косметологтара сөзбөрүүлүк користууга, корункулук консультациялары онордулар. Библиотека управлениеңин специалиш Мария Ивановна Васильева ылпылт брейн-риз суројэр иккэ хамзанда кылтап, дүрткүн соргожик, сыйлык кыниситор, болтуруустарга эзилог-ситор. "Литературая гостиная" хоско суројашчыларбыг, айар-туруйар дюймүт мустан иро-хоро спеситтор, салтыны хайшадын ири-түмсөрүг санааларын даңастьк этилор. Кийиг дын хаарлысаң туңон, ыныгылбыт тэрээнинен дуюнай астылан тарбастылар. Оттон биңиги, бу сөрөх тэрээнини ылпылт дын, айнашчыларбылтыгэр, улуус байыллыын социалынай болтуруустарга солбүшеччи О.Ф. Петровада, күпүүра управлениеңин начальнигэр Д.Д. Попова, "Айылтушан" СК үйниттэризэр маҳталыбылы тиэрдебит. Бүтүн Россияяда библиотека күтүн быйыл узахан сүйниндөк корсебут. Ол күрдүк күннөвэммит библиотечий силим кылтабынай библиография Валентина Петровна Лонгинова ерөстүрүлүп үрдүнү ылтылышыбыг көзтөзүү күннүүрүүк кылтап, "Научно-исследовательская деятельность в области библиографии" номинацияюнин хомуйсан онорбут "Чурагчы айнашхайа - барыбыт суројэр" библиографический ыйланындыга бастакы миесэтин ылта. Ити күрдүк күнн библиотека бары үйниттээр айымнылаахтык, тэрээнин сохтик, түмсүүлэхтик үзүүли, ай-тута сыйлавалар.

Наталья ЗАХАРОВА.

Сэрии, көйөрүлтүү инине,
Нэгэй аяланы зобж дөнине,
Утусон ыччагтардах доңду эз
диссигэр.

Балача тэнийн зэрэг Абрамовтар иээд уултара сарингэ ынчмыгийн баран этгээдэдээ зөвхөн бигитэрээ. Ол оннутар Кобоийнгэ слэг кийнни сүтэрэн, лойдууларыгар 1944 с. эргийн бигитэрээ. Кобзийнгэ тийнэхтийн эрээр, убайа Николай Константинович юспиширийн, бөнис қыншаны бүтэргэйтгэж 15 саастах кынс обис Кобзийнгэ үерэнэ барьшахаа да збизж буултуу, огу аялгыра Москвагэ ынчмыгийн халлан бирбогах. Аялгыра ол ыалдьсан баран өрүүтүү болгах. Ийнээж кынс қыншан турбет гына хоргуйбуттарын, оскууста учуутушаара өрүүнийбүтгээрин тууцан Варвара Михайловна тус ахгыныг гар кысэмшиг.

Варвара Михайловна этеризгэрын
сынтын-хотуу түшлэх-остоох,
кийн умсугуйга корор номогон
корунтоох, саастын
кыргызтарылтai үрдүүк көнө
унуухтаах кылсы эбн: Кини 1954-
1955 сс. Чуралын районтуяр
сүнгүчүнүн үзүүлийн сырттайын,
И.И.Синцев председателээх
Калинин азьынан улахан колху-
оска комсомольской тэрэлээ сэки-
рэлээринеэ, Лыбынтах ынчиг-ком-
сомольской толору механизация-
лаах фермертэйгар
биригээдээрийн он быйбардсан
танаарбылттара. Уйбадан Ыцдын с

Инфраструктуры
ТӨЛӨЙ НЭҮИЛИЭГИН ЧУЛУУ КЫНДАМ

Улугъ-хамниска ыччакка тирекърэ. Балбадаа бу сыйларо Маралайын дин сана дарийбинн тух-базар улуттегър-хамнайынгар спөсөр барытыгъар актывынаи қыттыны ылара. Ону билүүр өйдүүр лөнөнүр албожаэр. Ийтихи аатынан кылбы дыон “Кын Балбадаа” дин азаран аяттылылар.

Варвара Михайловна инниң үзгән салыныбыг Мугудай байын тиң ычкага, учуттал А.В.Сиверс быйрағынан "Паарка" диске айтканың билгигин да үзгән туралының жөнүлдүрүштөрдөн кийин түпшілдікке көзделген. Бул мактаулык түштүрүштөрдөн кийин көзделген. Бул мактаулык түштүрүштөрдөн кийин көзделген. Бул мактаулык түштүрүштөрдөн кийин көзделген.

Салты Варвара Михайловна уерзээ барьбыга. Ол сыншарга комсомол обкомуну пленумун читиснээр, Льбантых фермийн старшайа М.Т.Борисова уонни СМУ-4 кырсан үрановцига И.П. Аммосов: "Дьюкуускийт партийнай оскуолаца уөрөнэрэд уонна пленум муннызайр юирээ сэцдээр буслаара,"—дээн юнсо зичигтэй. Ол сыншары дэвшир билгийн "Улахан Эрлийн эрдээс" дээн аагтыыр хэмнэрэ. Чуратчыг оройнуу Таатальын, Амма хоту нээлийноктгринийн холбоон "Алексеевский производственное управление" дээн Чуратчыг ишигийн тэргүүлбүйтэй. Оччилорго, Чуратчы иоки эрээ хуостана сэцдээбыти. Оройнуу хоту етгүүсээ "Партия 22 сэцэ" дээн колюону И.И.Сивцов салайбыга. Онно партиюн сандагжсонон П.П.Лячконосай

үзүүлэхийг, отгон Эрлиг Эристиин азтынан колхууд М.Р.Яковлев салбайыга, парна с экирэтээринэ Н.В.Красильников үзүүлэхийг Олус улсын колхустары салайын хайлтарбака, төттерүү архисыгттара Ленин азтынан Болотууд Ольгуун изэнтийнгэри Калинин азтынан Мутудай, Теги изэнтийнгэрийн, К.Маркс азтынан Бенсү, Алайбар, Эрлиг Эристиин азтынан Хонгою, Хадаа Хайналсын, Чакыр изэнтийнгэрийн территорииндарьынан.

Бу сыйларга В.М.Абрамов
уреңин бүтәрэн таҳсис
Чурапчыга партия райкомутар 2
сәкіртөздөбігіз. Очнолорғо,
кы сәкіртәр С.Н.Ноговицын, 2
сәкіртәр В.Е.Дычковский облыстырылған
Онно узлалии сыйдағы
Одьгууникасы Ленин атынан
коххос ышыныксылтарып
сынныалат куну тәрийбада
узлаерин дөрибіншәр жаңы
сөлбүйтаратан, сынныңтан, ер-
дири іспесінен сыйдастырылған
тұнан И.И.Федотов ахтап
аңарбыл эт. Чурапчы райкомутар
бастакы сәкіртәрлер
С.Н.Ноговицины Булұу
мыныстыра. Олох ирдебілінде
уреккез зәбзен, урукку биригіз-
нирады, Новгород
алғаштынан суруйар дыннан
узлашыптын уурагалдан, ор-
уверзехтәзехтәрине
сөлбүйталаабылтара. Толой
Мелбайе Кестекүүн, Мэн-
Мингэрэй, Тордох Ныкулы
Хагла Дъягувер куралы
Талейдерун Талей дәттірбә
қыршақас салайааччылар
тохтолон, атын сирдәртән ды-
аңдалбылтара. Ол дын мөдүй
зәр байынтынан кыратык узла-
туғаең, дойдулаабылтара.

Управление начальника Е.М.Филипповы зашибылтара. О кимдер сүрдөк мөккөндердөк сый

лар бөйт. Обжом бөрөтә, сәккүртэл эр С.З.Борисов Филиппов уурған баран атын кийин таңарабыттын, чурагчылы утарсыбылттар, 40-тан таңындағы Чурагчы райкомун шынумра акыластын юбислигін 1965 тохсуннұтуғаңы партийна конференцияға С.З.Борисов салындырылған обжом бөрөтә И.П.Листикова тызығындағы, себуттінин ылған түрдөрбүтүң, чурагчылар уолшарын бүсінан юбисліттәр. “Оноң күнегінде жиілік Чурагчы райкома салттаған союз олорға сыртшыбытта” – дискусияның көрділік коммунистар байзатриен көлсиндер. Капандық, себуттің Е.М.Филиппов тапларбылттар. Бу событиелар түстарының киин бончако атындағының сыртшылығының сыртшылығынан түшті.

Егор Михайлович чуралтылар сүрдээжи себүүлүлтэр, улаханнык убакыттында таңылгара. Бастаган турасында, унунук үзүүлөйт кийин партийдик принципи тутуна, кадыргарын түмэр, харыстырып, үероттор эсептөрдө сатып, дөңгөтүү үтүүгүн сыйнаннаах учугэй салайтады. Энэ дин Кини этиктийн буолусын сеп, Варвара Михайлова СГУ-нин гар зоотехник иштегизр үөрүн барбыята. "Саянын баран толук эмиз үэрэнтэхлийн," - диктант маккуфтын көрөн баран барбыятуу. Ошук уорондо сыйдан, 37-жылдын саянынгар словун аргыны Н.Н.Назаровын көрөн, ылай болуп орто дойдуга ийз булдар үрдүүлүп, аналын толорон, ус уол обозуу тереңпүтүз. Назар Николаевич Чурагчы Чакырьттан терүүттөн. Экономист иштээж кийин Дылантыга уюмын сырьытайдын Варвара Михайлова практикантийнди. Дойдуларынгар сыйданча бука, көрөвлөрө зөвгүү буолууда тоюу эрэ ыпсылтара кыгылбаган.

Дылыңапара ыйарын жөткіз сыртташтара болуо. Үс уолаттарынан улаханнара Николай Назаровин терептүттөрингүйнан иш күрдүк жопсир.

1964 с. күбүн Хрущеву уурагылттара. Кини жана иштээн Л.И.Брежнев талыллан, олус унуннук Сзбизсей Союзуу салайбыла. Чуралчыга партия райкомун 1-кы сэкирэтээринэн Е.М.Филипповы, 2-кис сэкирэтээринэн И.П.Листикова, 3-с сэкирэтээринэн Д.Д.Дыачковскаяны талбылтара. Бу мөккүердэргээн сыйтам, 18 сый обном сэкирэтээринэн үзүүлбөйт С.З.Борисовы уурагылттара. 1968 с. Е.М.Филиппов барбыльтар, И.П.Листиков бастакы сэкирэтээринэн, М.Е.Пермиков иккис сэкирэтээринэн талылчын унуннук үзүүлбөйттээр. Ити көмөг Варвара Михайловна уорзубин бутгрэн, Нам сойкусунтар көнөн тийчиң, мантай, слож-лынаах комбинашыгар дарынкэргээсон баран, бывыбарданын Нам саличинь эгизэр сельсэбийг председателинен унуннук үзүүлэн, пенсияда тахсыбыла. Уоллтара үчүон уорзакзак, үзүүнт, ийзлэрин курдук урдук унусохтаа, белөл дын булбуттара. Бары ыал буолан, иккисиши-устуу оболоосгор. Кыра уола Назар Назарович айылах сильлаа жылта ыараахан ыарылтын олохгон барбыла. Иккى уол этгэнээдэр. Сизн оболоро улааган, уорзакзин эрэлтэр. Ити курдук Кэбсойн садаттаа, Толой ыччагтарын, бурааттарын-балыстарын, оболорун аранччылгын; дынсэргэ туугар дуучылган ыалдын, утуеёс-жөрөэ зэр унуйбут Толой бинир баар-суюх угуен кыяна В.М.Абрамова олондо салғандар.

Т. ЗАХАРОВА.

Кэпсюхтин баңарабы

ҮРҮТ ДА ОСКУОЛА ОБОНУ ОЛОХХО БЭЛЭМНИИРЭ

Кийн үкээ байжин эрэ бирюомотын билор, аасынтын билээр, ууртгэжүүг, збэтэр дьонголын ыйыгтан билор. Ол сэргийн, бийр эхэр кийн сүмэлнигээни ыйыгтан турар: “Уруг хийдэх оскуугаша тъваахтары, массын шинийн ыйгар, збэтэр атын да иджин шарга ууриштээшигий?”—диген. Дынинийн, сэбээсийн да бийшас саадна оюу оскуулсаны бүтээрлигээр араас курууоктар производственийн уурхгээний нийгээ иджин баянчлын эхийн. Оны чичээ итэбээтэр гэвээ 1965, ол аяга 50-ча сүүлаачынта, Чурагчы бүтээрбит оюулор 2015 сүүлаахаа үүлүүйнхөригээр кырьцаас учууталлары ьныгдан уурж-жэтоююкорсубутгэрийн ыйнтаан, бинийн-илюзийн холобургаан юснэм.

Арас идени бейнелди, пенсияда тәмжыларынан дилори үтүү субастаахъя узаппаз көлбигиттерин, еессе билгигин да үзүннүн сыйынчаларын, онно оскуулуштын ыбыт биллиниэр жеме, тирек булбутун ахтыбылтара. Бары сурүн предметтердээ ахсанын, физика, история, нуучы, сихытыларындар, химияда уероппиг учуташтарга маҳтаб тыйларын эшпандыр истигрэ учугээс сурдук эт. Оны таңынан збини уорхаттэнни кометүнен, С.Е. Федоссан уолчанара суонпар-тырахтарының сийиб-түлисиботин туттарбылын, сайлан айын сокхуоспарынагар суонпардан, от үзүннэр тыраахгарга узапбийттерин астына көпсөзбийттер. Гриша Смирнов уеринде

сындан язва 7-11 чиосу дунри Хонготоу дээрэйнээдэгээр Вася Пининининий "Тракторист-машинист 3-го класса" ылаарын үероммилтэрэл. Онно савс ыныгыг улзыбийнтээрэй эрэ юнинтэн бирийн "класс" биорбийтэрэй. Ихээн сайлын айлын тирэхүүтарыста багтгар. Грица күнүн бурдук хомууругар юмбайнердэгийн Григорий Григорьевич Смирнов Иркутскайдаа "тегуолгасынбажение и вентиляция" настасро, чөхээдэг политехнический

МУЧЧУ ТҮГҮМКІ

Дирингээрсылларга физкуулуралуу талынан Е.Д. Дыячковский, И.Е. Захар улугбобиттаро. Афония Илгаринов норуодоо “Сүүрүк Афонияны” билер. “Дылтүбэ таба тайшарбар Хайхасъыкка 5-8 кылаастарга хайынарга тапталы инэрбэ. В.Т. Понсеев, 9-11 кылаастар хайынардырыгга, сүүрүүгэ дъяркыттайтын Егор Дмитриевич буслалтар,” – диси маңгана.

Гани Адамов, Коли Максимов, иккеги ахсаннан дъобурдах обзор, оччолор сомук тылыгар нуусталарын ууралып таңтаган “бюх акары бийнээзин” дөн саастарын тухары юмсимвитэри “кылаастыг салайшчылын Наталья Николична предметин олох туйгуну билүүк баара, төнө эрэ билинбиг көннүр сайдарбылт хаалгаа,” – дүйнитэр, ара азгылайскайтын конул юнсөтэр, суруй бол.

Очнолорго, оскуолыңа бойын салайтыны дын баар. Ганы – оңдуп көз сомолыссыз тэрэлгээрийн сэхирэгзор дырктор М.Е. Пермиков унта ишнээг. Ани Елза Капитоновналар, Анна Дацкожская, Маша Яковлева, Таня Ноговицьина, Зоя Пестерес солбуттубаг музъяасыт Витя Степанов, тулайях, детдом нийтишеччинг, ураган дюбүрдях Ким Сисой, яхсаан учууталын улсыобит Илья Михайлов дору обуюда малхех буспац, нюэтэн унаабатихтара. Барда биллиги-каруутэ тардышындах обоз

Бүтнэц, үзүүлэхэд сэргэж эсэ

Елена Капитонова саха тылын учууталынан улоообит. Билигин уйгиттинин дырыктанан, нөнүлсөнч, бойлан терүччүсүрүн түнүнан кийигизги таңарсар. Иисю дыңурдаах, "Нароот маастара" бализ ханаильнина Гаврил Адамов тылга дыңура байышын, историк иштепп ылбыт. Билигин саха ыччегизгүртъя дынугар аздан хас да кийигэнни сурүйдә. Барыта – откөю жерсүлдүрүп уустук болтуруустары таңылай айымнышкан.

Бары пенсионердар зорзир, түтпүт илийтори ыңыктыбаса улестин сыйыншылар. Бийгилтэн 50-тан таша сыйыншыга узакобиг учууталар, арзый көншар еттубүт: В.Г. Понисев – сәрий батыр, УЛД Дычкоская, Т.К. Даубаева, Е.С. Лукина күткөншыбыг: Оттон Н.Н. Богучина, Е.П. Денисевич из айна жолбочилар.

Оболорбутун жылта күнсөткөн, маңтал тылларын иштөн, зор санасытын ахсанан ылшыбыт. Осоо маңталтарын биширүн, кылвастарын түтүннан актый-альбом онорон болаттээтиш.

Үерүүнүт сөйлөрбүт үзүүлүгүрд, алохторугар табыллынпана, эбээ-эзэ буюупана чөчү да учуутал үерүүг, дыкмасуна!

Екатерина Семёновна ЛУКИНА,
бизээрлийн учуутын

